

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська
конференція здобувачів вищої освіти і молодих
учених**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

*Кафедра філософських і соціологічних студій та
соціокультурних практик*

Співорганізатори:

Південно-Українське відділення
Соціологічної асоціації України
Національний університет «Одеська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Міжнародний університет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська конференція здобувачів
вищої освіти і молодих учених
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ»
(17-19 листопада 2025 року)**

Одеса, 2025

УДК 001.895:005.8(082)
ББК 60я431

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
протокол № 7 від 09 грудня 2025 року*

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.

Рецензенти:

кандидатка філософських наук, доцентка, доцентка кафедри філософії, історії та політології
Національного університету «Одеська політехніка» *Наталія РИБКА*

кандидатка політичних наук, доцентка, доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного університету *Юлія МЕЛЬНИК*

У Збірнику матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Південноукраїнські наукові студії» представлено напрацювання учасників із різних регіонів України, об'єднаних спільною метою – осмислення сучасних наукових викликів та пошук інноваційних рішень у міждисциплінарному просторі. Конференція організована Державним закладом «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за участю кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик, у співпраці з Південно-Українським відділенням Соціологічної асоціації України та провідними університетами країни – ЗВО-партнерами.

Матеріали збірника охоплюють широке коло тем, що відповідають актуальним потребам сучасного суспільства й науки. Серед них: трансформації українського соціуму, культурні та історичні процеси в контексті суспільно-політичних змін, філологічні студії в умовах цифровізації, розвиток креативних індустрій, філософія бізнесу та етичні виміри інновацій, екологічна філософія й концепції сталого розвитку, сучасні підходи до філософії здоров'я, інновації в освіті, проблеми політики та суспільного розвитку, а також виклики, пов'язані з критичним мисленням і логічною культурою XXI століття.

Збірник відображає високий рівень наукових досліджень молодих учених, сприяє розвитку міжвузівської наукової співпраці та формує простір для конструктивного діалогу між представниками різних освітніх і наукових галузей. Матеріали конференції можуть бути корисними для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, а також фахівців, що працюють у сфері соціальних, гуманітарних та освітніх наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

© ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», 2025

© Авторів матеріалів, 2025

**СЕКЦІЯ № 6. ЕКОЛОГІЧНА ФІЛОСОФІЯ І СТАЛИЙ РОЗВИТОК:
ЕТИКА, ПРИРОДА, СУСПІЛЬСТВО**

Жарких Володимир

СУЧАСНА ЕКОЛОГІЧНА КРИЗА У СВІТЛІ ПОСТУЛАТІВ
ФІЛОСОФІЇ ПРАГМАТИЗМУ..... 234

Барков Степан

СУСПІЛЬСТВО І СТАЛИЙ РОЗВИТОК: СОЦІОЕКОЛОГІЧНА
ПЕРСПЕКТИВА..... 236

**СЕКЦІЯ № 7. ФІЛОСОФІЯ ЗДОРОВ'Я: ВИЗНАЧЕННЯ, ЦІННОСТІ ТА
ПРАВО НА ЖИТТЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ**

Базелюк Оксана

ВИКЛИКИ ТА СТІЙКІСТЬ ЗДОРОВ'Я МОЛОДІ В УМОВАХ
ЦИФРОВОЇ ЕПОХИ..... 239

Баранюк Поліна

САМОГУБСТВО ЯК ПРОБЛЕМА ФІЛОСОФІЇ..... 243

**СЕКЦІЯ № 8. ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ В ОСВІТІ: ВІД ТЕОРІЇ ДО
ПРАКТИКИ**

Піддубний Олександр

ЗНАЧЕННЯ ТА РОЛЬ ПОЗИТИВНОЇ ПСИХОЛОГІЇ В
ВІЙСЬКОВІЙ ОСВІТІ..... 247

Міщук Віталій

ЗАСТОСУВАННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В
ВІЙСЬКОВІЙ ОСВІТІ..... 250

В'язовченко Ілля

ЛІДЕРСТВО ЯК ПРОВІДНА УМОВА РОЗВИТКУ
СТРЕСОСТІЙКОСТІ..... 253

Коломієць Тетяна

ЛІДЕРСТВО Й УПРАВЛІНСЬКІ НАВИЧКИ У МЕДИЧНІЙ
ОСВІТІ: ВІД ТРАДИЦІЙНИХ МОДЕЛЕЙ ДО ІННОВАЦІЙНИХ
СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ..... 255

**СЕКЦІЯ № 6. ЕКОЛОГІЧНА ФІЛОСОФІЯ І СТАЛИЙ РОЗВИТОК:
ЕТИКА, ПРИРОДА, СУСПІЛЬСТВО**

ЖАРКИХ ВОЛОДИМИР

доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії,
історії та політології

Національний університет «Одеська політехніка», м. Одеса, Україна

**СУЧАСНА ЕКОЛОГІЧНА КРИЗА У СВІТЛІ ПОСТУЛАТІВ
ФІЛОСОФІЇ ПРАГМАТИЗМУ**

Проблеми сучасної загальнопланетарної екологічної кризи є однією з головних тем міжнародного філософського і соціального дискурсу. Вони значною мірою ґрунтуються на постулатах класичного прагматизму та підкреслюють роль людини в розвитку екологічної парадигми Землі. Традиційно вважається, що первинною причиною плачевного стану екології Землі є марнотратна виробнича діяльність людини. І дійсно, як у давнину, так і тепер філософське сприйняття навколишнього земного простору, його надр, життєвій енергії рослинного і тваринного світу ґрунтувалося на концепції даності постійного розвитку і відновлення ресурсів життєзабезпечення. У рамках цієї концепції людина щедро і безладно ними розпоряджалася. Не менш активно в якості виробничої енергії застосовувалася сила вітру і сонячного випромінювання.

З розвитком індустріального виробництва, потужності традиційно вживаних ресурсів енергії було недостатньо. Настала епоха розвідки і здобичі копалин. Впродовж декількох століть головним джерелом і ресурсом промислової енергетики стало вугілля, поки в XX-му столітті не знайшли нафту, а потім і способи застосування атомної енергії.

Разом з розвитком індустріального виробництва прийшло усвідомлення про те, що запаси корисних копалини не нескінченні. В середині XX століття прозвучали тривожні сигнали про скорочення запасів нафти, а вугільні шахти взагалі були закриті унаслідок нерентабельності експлуатації. Але головні побоювання були пов'язані з тяжким станом екології довкілля. Практично усі способи застосування енергетичних ресурсів руйнували екологічну гармонію Землі. Безліч державних постанов і штрафів з приводу загрози безпеки і забруднення екологічного середовища не давали позитивного результату.

В середині минулого століття виникла думка повернутися до природних поновлюваних джерел енергії – сили вітру і сонячного випромінювання – для виробництва електрики. У всьому світі вирости стовпи з величезними лопатями і з'явилися сонячні батареї на дахах. Проте і ці заходи не усунули небезпеки порушення екологічного середовища.

Впродовж багатьох віків проблема екологічної рівноваги залежала від людини, передусім від її виробничої діяльності. Тому, слід зазначити, що саме людина могла, може і повинна вжити заходи для захисту довкілля. Впродовж останньої чверті XX століття проблема екології звучала гостро. У всьому світі її намагалися усунути і якоюсь мірою це вдавалося зробити. Сьогодні ситуація зовсім інша. Небезпека порушення не лише екології, але і загроза існуванню усієї живої природи Землі виходить не лише від людини з її димлячими заводами і фабриками а через трансформації усередині Земної кулі і навколоземного простору. Людина поступово перетворюється з руйнівника екологічної гармонії Землі в жертву згубного впливу змін в навколоземному просторі і турбулентності усередині Землі. Вчені спостерігають дивовижні явища в атмосфері Землі. З'явилися нові терміни – атмосферні річки і парасольки. Вони визначають погоду, в якій ураганні вітри йдуть за нестерпною, задушливою жарою.

Всесвітня зміна клімату і багато інших невідповідностей звичним змінам сезонів, зливи подібні до біблейського потопу, порушення погодних патернів відбуваються всюди. Якщо у минулому для рішення таких ситуацій досить було зусиль однієї держави або навіть окремих ентузіастів – вчених, зараз проблема переходить в компетенцію всесвітніх організацій. Згідно постулатам прагматизму необхідно створити програму дій для адаптації в нових умовах. Для цього треба зосередити інтелектуальний потенціал людства на рішенні практичних задач, застосування експериментальних дій та ефективних методів для захисту планети. Слід відмовитися від звичного споживчого відношення до довкілля і виробити умови міжнародного консенсусу для подолання

всесвітньої екологічної кризи. Філософія прагматизму наголошує на тому, що рішення екологічних проблем лежать у сфері практичної діяльності, а не лише абстрактної теорії.

БАРКОВ СТЕПАН

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, ОНП
«Філософія»

*Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна*

**СУСПІЛЬСТВО І СТАЛИЙ РОЗВИТОК: СОЦІОЕКОЛОГІЧНА
ПЕРСПЕКТИВА**

Сучасна цивілізація переживає кризу надмірного споживання, технологічного експансіонізму і духовної втоми. Це свідчить про необхідність нового типу світогляду – соціоекологічного, у якому природа, культура і суспільство розглядаються не ізольовано, а як взаємопов'язані рівні єдиної системи. Починаючи із Всесвітнього саміту, якій пройшов у Йоганнесбурзі у 2002 році, сталий розвиток стає основою порядку денного та темою глобальної політики розвитку. Цю концепцію презентують як механізм, за допомогою якого суспільство повинно взаємодіяти з навколишнім середовищем, зберігаючи ресурси для майбутніх поколінь, що означало, що сталий розвиток – це спроба гарантувати баланс між економічним зростанням, цілісністю навколишнього середовища та соціальним добробутом. Навіть були розроблені і прийняті ООН у 2015 році 17 цілей – як частина «Агенда 2030» – глобальної програми, спрямованої на те, щоб «ніколи нікого не залишити поза увагою» [1].

Однак, вже у 2024 році головними висновками щодо реалізації цих цілей став той факт, що лише 16 % з них буде досягнуто до 2030 року, тоді як за рештою 84 % спостерігається обмежений прогрес або навіть регрес. Причинами цього стали зростаюча нерівність, зміна клімату та скорочення біорізноманіття. Пандемія COVID-19 у 2020–2023 роках з одного боку поглибили ці проблеми, але з іншого показали їх неспроможність і односторонність, що є характерним для сучасної політики та економіки [2].

Наразі існує кілька альтернативних концепцій, які доповнюють або навіть критикують традиційну модель сталого розвитку. Вони розглядають альтернативні шляхи еволюції суспільства, економіки та екології, часто пропонуючи нові парадигми співіснування людини та природи. Серед альтернативних концепцій, які критикують, але і доповнюють концепцію сталого розвитку перш за все слід зазначити біоцентризм, який, по-перше, розглядає природу як головний пріоритет, а не економіку чи соціальні

Наукове видання

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.